Právní základy podle rakouského práva a rakouské judikatury pro osvětlovací zařízení / osvětlovací stožáry.

- Veškeré správní činnosti zahrnuté pod pojem správa komunikací, které směřují k výstavbě a údržbě veřejných komunikací, je třeba přiřadit do oblasti soukromohospodářské správy příslušných právních subjektů. (1 Ob 20/80). To znamená, že v konečném důsledku nese provozovatel zařízení/starosta odpovědnost, pokud mu lze přičíst organizační pochybení.
- Výstavba a údržba komunikací a jejich zařízení představuje soukromohospodářskou činnost (1 Ob 139/10p).
- Ustanovení rakouského zákona o silničním provozu: § 31 odst. 1 StVO ve spojení s § 32 odst. 1 StVO mimo jiné stanoví, že instalaci a údržbu zařízení veřejného osvětlení musí správce komunikace provádět na vlastní náklady.

Odpovědnost za stavby podle § 1319 ABGB

- § 1319. Dojde-li v důsledku zřícení nebo oddělení částí stavby zřízené na pozemku (osvětlovací stožáry jsou považovány za stavby: 7 Ob 148/15p; 8 Ob 103/17f) ke zranění osoby nebo jiné škodě, musí být nahrazena škoda, pokud vlastník budovy nebo stavby neprokáže, že vynaložil veškerou péči potřebnou k odvrácení nebezpečí. Toto obrácení důkazního břemene je v praxi bez doložení kontroly podle ÖNORM B 1301 nebo bez technické kontroly provedené kvalifikovanými odborníky obtížně překonatelné.
- Zvlášť vysoké požadavky na povinnost náležité péče se vztahují na budovy nebo stavby, do nichž vstupuje velké množství osob, které zasahují do prostoru komunikace nebo které jsou ze své povahy zvlášť citlivé na povětrnostní vlivy (5 Ob 118/19t; 10 Ob 12/23x).
- V případě smluvní odpovědnosti (např. zpoplatněné komunikace nebo krátkodobé parkovací zóny, stadiony, nákupní centra, výstavní areály, nádraží apod.) vzniká odpovědnost již při lehké nedbalosti.

TTEngineering
TTEngineering

office@ttengineering.at
www.ttengineering.at

- Odpovědnost za stavby je ještě přísnější, protože odpovědnost vzniká již při lehké nedbalosti, zároveň platí obrácení důkazního břemene (musím prokázat, že jsem nejednal zaviněně) a navíc je výrazně usnadněno prokazování příčinné souvislosti (osvětlovací stožár spadne, a proto se za příčinu považuje nedostatečná údržba nebo kontrola).
- U životnosti osvětlovacích stožárů bude nutné prověřit:
  Jak byla organizována povinnost provádět kontroly?
  Jak byli vybráni kontroloři / kontrolní postupy?
  Byly kontroly dokumentovány, a pokud ano, jak?
  Je třeba posoudit jak to, zda bylo provádění opatření k zajištění bezpečnosti provozu svěřeno jiné osobě, tak i to, zda případně nebyla porušena povinnost udílet pokyny nebo provádět dohled (1 Ob 121/08p).
- Vlastník odpovídá za všechna přiměřená a podle okolností nezbytná ochranná a kontrolní opatření (8 Ob 611/89). Míra přiměřenosti vhodných opatření proti vzniku škody se určuje podle okolností konkrétního případu, protože obecné vymezení lze nalézt pouze v širším rámci určeném obecným chápáním a rozumným úsudkem. Okolnosti určují požadavky kladené na vlastníka povinného dodržovat náležitou péči, tedy na osobu, která měla faktickou možnost ovládat zdroj nebezpečí (2 Ob 47/14x). Rozhodné okolnosti mohou být například: stadion, velké množství lidí, exponovaná místa, předchozí události, nákupní centra apod.
- Porušení objektivně požadované povinnosti péče v každém případě předpokládá, že nebezpečí bylo rozpoznatelné nebo alespoň předvídatelné. Stavby, jako jsou osvětlovací stožáry, představují latentní nebezpečí, protože jsou stejně jako všechny inženýrské stavby vystaveny nejrůznějším vlivům, které mohou zkrátit dobu jejich používání (5 Ob 150/06d).

Odpovědnost správce komunikace

- Správce komunikace odpovídá za komunikaci a její zařízení v případě hrubé nedbalosti. Osvětlovací stožár však není ani komunikací, ani jejím zařízením, ale spíše překážkou na komunikaci. Proto se u osvětlovacího stožáru uplatní odpovědnost již při lehké nedbalosti s obrácením důkazního břemene podle § 1319 ABGB (2 Ob 256/09z). Musí se projevit nebezpečí vyplývající ze statiky a dynamiky stavby, které nastane v rozporu s oprávněnými očekáváními ohledně bezpečnosti nebo přijatých bezpečnostních opatření. Vlastník stavby odpovídá za škodu způsobenou jejím vadným stavem, pokud poškozený mohl v oprávněné důvěře v bezpečnost stavby vstoupit do oblasti jejího fyzikálního působení (8 Ob 52/11x). Kritérium přiměřenosti vyžaduje zohlednit to, co lze očekávat podle obecných a spravedlivých zásad. Konkrétní opatření správce komunikace se řídí druhem komunikace, zejména jejím účelem, geografickou polohou a z toho vyplývající mírou rozumně očekávaného používání.

TTE Engineering

- Konkrétní opatření se určují podle toho, co je vzhledem k druhu komunikace, zejména jejímu účelu, geografickému umístění v přírodě a z toho vyplývající míře rozumně očekávaného používání (dopravní potřebě), pro její údržbu přiměřené a podle objektivních měřítek únosné (2 Ob 115/08p).
- Kritérium přiměřenosti vyžaduje zohlednit to, co lze očekávat podle obecných a spravedlivých zásad. Konkrétní opatření správce komunikace se řídí druhem komunikace, zejména jejím účelem, geografickým umístěním v přírodě a z toho vyplývající mírou rozumně očekávaného používání (dopravní potřebě), a tím, co je pro její údržbu přiměřené a podle objektivních měřítek únosné (2 Ob 115/08p).
- Při porušení ochranného právního předpisu není nutný přísný důkaz příčinné souvislosti. V takových případech svědčí důkaz prima facie (důkaz prvního zdání) pro závěr, že škoda, které měl předpis zabránit, byla způsobena zakázaným jednáním. Je pak na žalovaném vlastníkovi, aby vážně zpochybnil příčinnou souvislost porušení povinnosti vyvrácením důkazu prima facie, který svědčí v jeho neprospěch (6 Ob 303/05k). Lze tedy hovořit o obrácení důkazního břemene i ve vztahu k příčinné souvislosti.
  Důsledek: kontroly jsou nezbytné. Bez dokumentovaných kontrol nebude možné prokázat absenci zavinění ani vyloučit příčinnou souvislost.

Povinnost zajistit bezpečnost provozu

- Povinnosti k zajištění bezpečnosti provozu vyplývají z obecné právní povinnosti neohrožovat tělesnou integritu ani majetek jiné osoby (7 Ob 614/86).
- Nebezpečí zakládající odpovědnost existuje tehdy, pokud podle obecné životní zkušenosti a běžných životních zvyklostí existovala předvídatelná pravděpodobnost vzniku škody.
- Povinnosti k zajištění bezpečnosti provozu existují v trestním i občanském právu vedle správního rozhodnutí a případně i nad jeho rámec.
- Každý, kdo vytvoří, ponechá existovat nebo udržuje zdroj nebezpečí, musí přijmout nezbytná opatření k pokud možno účinnému odvrácení škody, pokud je pro něj zdroj nebezpečí jako takový rozpoznatelný (SZ 30/22, SZ 43/124, ZVR 1998/143 a další).

TTEngineering
Engineering

- Povinnost zajistit bezpečnost provozu má ten, kdo je schopen nebezpečí rozpoznat a přijmout potřebná ochranná opatření, tedy ten, kdo nebezpečí ovládá. Kdo vytvoří zdroj nebezpečí nebo jej ponechá ve své sféře, musí přijmout nezbytná a přiměřená opatření, aby podle možností zabránil poškození jiných osob (srov. 2 Ob 79/11y s dalšími odkazy; RIS-Justiz RS0022778, RS0023251, RS0023719). Podle ustálené judikatury musí zejména ten, kdo na pozemku ve svém vlastnictví nebo pod svou dispozicí umožní provoz - byť jen omezenému okruhu osob - zajistit bezpečnost tohoto provozu (RIS-Justiz RS0023355 [T10, T19]) (2 Ob 70/12a).

Nedodržení odpovědnosti za stavby, odpovědnosti správce komunikace a povinnosti zajistit bezpečnost provozu může založit podezření na hrubou nedbalost.

- Rozhodujícím kritériem pro posouzení stupně nedbalosti není počet porušených předpisů, ale závažnost porušení povinnosti péče a pravděpodobnost vzniku škody rozpoznatelná pro zaměstnavatele (RIS-Justiz RS0085332). Podstatné je posoudit, zda z objektivního pohledu nebyly učiněny ani zcela jednoduché a zřejmé úvahy týkající se ochrany zaměstnanců (10 ObS 27/09g; RIS-Justiz RS0030644 [T34], RS0085228, 4 Ob 35/13w). Hrubá nedbalost je nápadná bezstarostnost, mimořádné a zjevné zanedbání povinnosti péče, zejména porušení pravidel prevence úrazů. Řada jednotlivých pochybení, z nichž každé samo o sobě není hrubě nedbalé, může ve svém souhrnu založit hrubou nedbalost. Upozornění na nebezpečnou situaci, zejména ze strany inspektorátu práce a/nebo služby prevence úrazů příslušné úrazové pojišťovny, zpravidla vede k závěru o hrubé nedbalosti. Totéž platí, pokud zaměstnanec upozornil zaměstnavatele na existující nebezpečnou situaci nebo pokud již dříve došlo (opakovaně) k souvisejícím pracovním úrazům či bylo známo, že téměř nastaly.
- Chyby z minulosti, které měly být rozpoznány nebo odstraněny, hrubou nedbalost neomlouvají. Nápravná opatření však mohou vyžadovat určitý čas. Opomenutí varování může představovat lehké i hrubé zavinění (1 Ob 35/87). Soudy také často odmítají námitku „nevšiml jsem si toho / neviděl jsem to“. Pojem „měl vědět“ se zásadně posuzuje podle toho, zda byl při běžné a objektivně požadované péči určitý nedostatek - například v požární ochraně - rozpoznatelný nebo musel být nápadný.

TTEngineering
Engineering

- Pokud správce komunikace neprovede přiměřená šetření, aby si (například nahlédnutím do dostupných „plánů“) ujasnil rozsah plochy komunikace, kterou má udržovat, jedná se o hrubou nedbalost (2 Ob 299/04s).

Obecné poznámky

- Změny norem mohou vést k povinnosti provést dodatečné úpravy. Po uplynutí očekávané životnosti zařízení nebo části budovy jsou vyžadována zvýšená kontrolní a ochranná opatření. Odborné posudky mohou působit ve prospěch odpovědné osoby. Je třeba zabránit pochybení při výběru dodavatelů nebo odborníků. Kontroly, školení a poučení je nutné dokumentovat. Analýza rizik je užitečná pro doložení, že rozsah přijatých opatření odpovídá požadované povinnosti péče.
- O hrubou nedbalost se nejedná, pokud je kontrola svěřena odborné firmě, tedy externímu „znalci/odborníkovi“, a tato firma byla pečlivě vybrána (vyloučení pochybení při výběru).
- Kdo neprovede úkony požadované na základě zákonů, nařízení, správních rozhodnutí nebo smluv v důsledku předchozího jednání zakládajícího nebezpečí nebo očekávaných povinností k zajištění bezpečnosti provozu, odpovídá jako garant podle § 2 StGB.
- ÖNORM B 1300 existuje od roku 2012 a ÖNORM B 1301 od roku 2016. Obě normy byly částečně novelizovány a slouží k zajištění bezpečnosti staveb z hlediska provozu, k předcházení správnětrestní, trestní a občanskoprávní odpovědnosti a nepochybně přinesly nový pohled na bezpečnost budov a staveb.

TTEngineering
TTEngineering

Upozornění k překladu: Tento dokument je českým překladem německého originálu. Nebyl přizpůsoben českému ani jinému zahraničnímu právnímu řádu. Veškeré právní odkazy, posouzení a smluvní ustanovení vycházejí z rakouského práva a rakouské judikatury. V případě rozporů nebo výkladových nejasností je rozhodující německé znění. Dokument se vykládá podle rakouského práva.